EIROPAS KOPIENU KOMISIJA

Briselē, 17.10.2006
COM(2006) 597 galīgā redakcija

KOMISIJAS ZIŅOJUMS PADOMEI UN EIROPAS PARLAMENTAM

PAR EIROPAS KOPIENU AIZŅĒMUMU UN AIZDEVUMU OPERĀCIJĀM 2005. GADĀ

{SEC(2006)1306}

SATURS

Ievads 3

1. AIZŅĒMUMU OPERĀCIJAS 2005. GADĀ 3

2. KREDITĒŠANA ĀRPUSKOPIENAS VALSTĪS 4

2.1. Pārskats 4

2.2. Kopienas makrofinansiālais atbalsts 4

2.3. EIB kreditēšanas darbības 2005. gadā Dienvidaustrumu kaimiņvalstīs, Vidusjūras valstīs, Āzijā, Latīņamerikā un Dienvidāfrikas Republikā 5

2.3.1. EIB mērķi un prioritātes 5

2.3.2. Kreditēšanas darbības 6

2.3.3. Risku dalīšana 6

2.3.4. Sadarbība ar citām iestādēm 7

2.4. Lomes/Kotonū konvenciju parakstītāji; kreditēšanas darbības 7

3. KREDITĒŠANAS IETEKME UZ BUDŽETU 7

3.1. Budžeta garantijas 7

3.2. Procentu subsīdijas 8

3.3. Riska kapitāls 8

IEVADS

Padomes lēmumos, ar kuriem izveidoti Eiropas Kopienu dažādie kreditēšanas instrumenti, paredzēts, ka Komisijai katru gadu jāinformē Padome un Parlaments par šo instrumentu izmantošanu.

Attiecībā uz kreditēšanas darbībām, ko veic ārpus Kopienas, 1997. un 2000. gadā pieņemtajos lēmumos[1] paredzēts, ka Komisijai katru gadu jāinformē Padome un Parlaments par situāciju attiecībā uz tiem Eiropas Investīciju bankas (EIB) aizdevumiem, kas garantēti no ES budžeta un paredzēti Dienvidaustrumu kaimiņvalstīm, Vidusjūras valstīm, Latīņamerikai, Āzijai un Dienvidāfrikai.

Lai izpildītu minētās informācijas sniegšanas prasības, šis ziņojums apraksta operācijas katrā attiecīgajā jomā. Lai radītu pilnīgāku priekšstatu par kreditēšanas darbībām, ziņojumā ir iekļauts arī īss kopsavilkums par makrofinansiālo atbalstu, ko Kopiena sniedz trešām valstīm, un procentu subsīdijām un garantijām, kas saistītas ar Kopienas aizdevumiem. Turklāt ziņojumā ir ietverta informācija arī par *Euratom* kreditēšanas darbībām.

Šim ziņojumam pievienotās tabulas publicētas Komisijas dienestu darba dokumentā. Atsauces uz tabulām tekstā attiecas uz [Komisijas] dienestu darba dokumentu.

1. AIZŅĒMUMU OPERĀCIJAS 2005. GADĀ

Lai finansētu kreditēšanas darbības, ko noteikusi Padome, Komisija ir pilnvarota attiecīgās Kopienas (EK, *Euratom*) vārdā aizņemties līdzekļus kapitāla tirgū[2]. Viens aizņēmums 2005. gadā tika piesaistīts makrofinansiālajam atbalstam, lai sniegtu aizdevumu Serbijai un Melnkalnei. Tika ņemti trīs aizņēmumi saskaņā ar *Euratom* aizdevumu instrumentu, lai finansētu vienu aizdevumu kodolelektrostacijai Bulgārijā un divus šādam pašam mērķim paredzētus aizdevumus Rumānijā.

Neraugoties uz iepriekš minētajiem faktoriem, Eiropas Kopienu un EIB kopējie aizņēmumi 2005. gadā palielinājās par 6% līdz EUR 52,9 miljardiem salīdzinājumā ar EUR 49,9 miljardiem iepriekšējā gadā (skatīt 1.1. tabulu), kas galvenokārt skaidrojams ar EIB aizņēmumu pieaugumu.

Ņemot vērā aizdevumu atmaksas, maksājumu dzēšanu un maiņas kursa svārstības, kopējā aizņēmumu neatmaksātā summa 2005. gada 31. decembrī bija EUR 250,1 miljardi, t.i., par 15,5% vairāk nekā 2004. gadā (skatīt 1.2. tabulu).

Aizņēmumu sadalījums pa valūtām (skatīt 1.3. tabulu) rāda, ka aizņēmumi euro valūtā ir samazinājušies no 44,9 % 2004. gadā līdz 37,5 % 2005. gadā, turpretim aizņēmumi citās

---

1 Juridiskais pamats: Padomes Lēmums 97/256/EK attiecībā uz pirmo vispārējo mandātu un Padomes Lēmums 2000/24/EK, kurā izdarīti grozījumi attiecībā uz otro mandātu, kā arī Lēmumi 98/348/EK, 98/729/EK, 99/786/EK, 2000/24/EK, 2000/688/EK, 2000/788/EK, 2001/777/EK, 2001/778/EK, 2005/47/EK un 2005/48/EK.

2 EOTK dibināšanas līguma termiņš beidzās 2002. gadā. Jaunā Kopienas instrumenta (JKI) maksimālais aizdevums ir pilnīgi izlietots, un pēdējais aizdevums saskaņā ar JKI tika pilnībā amortizēts 2004. gadā. Šiem instrumentiem netika piesaistīti nekādi līdzekļi un turpmāk attiecībā uz tiem netiks veiktas nekādas kreditēšanas darbības.

Kopienas valūtās ir palielinājušies no 13,0 % līdz 23,0%. Aizņēmumu apjoms ārpuskopienas valūtās sastādīja mazāku daļu, no 42,0 % samazinoties līdz 39,5 % no kopējā aizņēmumu apmēra. Aizdevumi ASV dolāros samazinājās no 41,6 % līdz 27,9 %. 2005. gadā pēc mijmaiņām 97,3 % no aizdevumiem bija mainīga procentu likme salīdzinājumā ar 100 % 2004. gadā (skaitlis pirms mijmaiņas: skatīt pielikuma 1.3. tabulu).

2. KREDITĒŠANA ĀRPUSKOPIENAS VALSTĪS[3]

2.1. Pārskats

Finansiālais atbalsts ārpuskopienas valstīm, kas ir noslēgušas sadarbības nolīgumus ar Kopienu, var būt dažāds atkarībā no attiecīgajiem ģeogrāfiskajiem apgabaliem un izvirzītajiem mērķiem. Šis atbalsts parasti ir divpusēju aizdevumu veidā (makrofinansiāls atbalsts vai atbalsts maksājumu bilancei) gadījumos, kad Kopiena palīdz atjaunot makroekonomisko līdzsvaru valstī. Šīs finanšu operācijas saskaņā ar Padomes lēmumiem ir Komisijas pārziņā.

Citos gadījumos aizdevumi tiek piešķirti vai nu kā tiešais finansējums atsevišķiem projektiem, vai kā vispārēji aizdevumi bankām, kas pēc tam līdzekļus piešķir mazāka mēroga vietējiem projektiem. EIB pārvalda šos aizdevumus ar tās parastajiem noteikumiem, un to apmaksāšana parasti garantēta no ES budžeta.

Euratom aizdevumu instruments ir pieejams finanšu operācijām dalībvalstīs un atsevišķās ārpuskopienas valstīs attiecīgā lēmuma pieņemšanas brīdī (Armēnijā, Bulgārijā, Čehijas Republikā, Ungārijā, Lietuvā, Rumānijā, Krievijā, Slovākijā, Slovēnijā un Ukrainā).

Ģeogrāfiskie reģioni, kuros Kopiena vada kreditēšanas darbības, ir minēti pielikumā (skatīt 2.1. tabulu).

2.2. Kopienas makrofinansiālais atbalsts

Makrofinansiālajam atbalstam (MFA) aizdevumu veidā pēc būtības ir izņēmuma raksturs, un tas ir daļa no starptautiskās sabiedrības centieniem sadarbībā ar Bretonvudas iestādēm sniegt atbalstu to valstu maksājumu bilancei, kas saskaras ar pārejas perioda makroekonomiskajām grūtībām. Kopienas palīdzība ir vērsta uz tādiem blakus esošiem reģioniem kā Rietumbalkāni un Kaukāzs. Aizdevumus izmaksā tad, ja saņēmējvalstis ir sasniegušas makroekonomiskās stabilizācijas un strukturālo reformu mērķus. Šādos gadījumos operāciju skaits katru gadu ir ierobežots un ir grūti veikt pamatotus salīdzinājumus par atbalstu, kas sniegts vienā gadā salīdzinājumā ar nākamo gadu.

Dotācijas un aizdevumi, kas izsniegti saskaņā ar šo instrumentu, ir minēti pielikumā (skatīt 2.2. tabulu). Turklāt informācija ir sniegta arī Komisijas ikgadējā ziņojumā par MFA īstenošanu attiecībā uz trešām valstīm[4].

---

[3] 2005. gadā Kopienas neizsniedza dalībvalstīm nekādus aizdevumus. Tā kā desmit jauno dalībvalstu pievienošanās notika 2004. gada 1. maijā, šīm valstīm garantētie aizdevumi, sākot no minētā datuma, vairs netika uzskatīti par ārējiem darījumiem.

[4] COM(2006)391 un tā pielikums SEC(2006)938.

2.3. EIB kreditēšanas darbības 2005. gadā Dienvidaustrumu kaimiņvalstīs, Vidusjūras valstīs, Āzijā, Latīņamerikā un Dienvidāfrikas Republikā

Iedaļa 2.3. ir 2005. gada ziņojums, kas jāiesniedz Eiropas Parlamentam un Padomei saskaņā ar Padomes Lēmuma 2000/24/EK 2. pantu.

2.3.1. EIB mērķi un prioritātes

Banka 2005. gadā turpināja veikt darbības **Dienvidaustrumu kaimiņvalstīs** – gan pievienošanās, gan kandidātvalstīs (Bulgārijā, Rumānijā, Horvātijā un Turcijā), kā arī turpināja atbalstīt ieguldījumus Rietumbalkānu valstu dažādās nozarēs (galvenokārt infrastruktūrā, veselības aizsardzībā un izglītībā, un MVU).

EIB piešķir prioritāti sakaru un enerģētikas nozares uzlabošanai, modernizācijai un attīstībai, īpašu uzmanību pievēršot Eiropas komunikāciju tīkliem *(TENs)*, pamatojoties uz ceļu un dzelzceļu koridoriem, kurus Viseiropas transporta ministru konference ir noteikusi kā attīstības prioritātes vidējā termiņā.

Vides jautājumiem, kas saistīti ar EIB projektiem, kā arī vides projektiem *per se* tiek piešķirta prioritāte, pakāpeniski pielāgojot attiecīgo valstu tiesību aktus ES tiesību aktiem. EIB atbalsta arī MVU un citas rūpnieciskās iniciatīvas, jo īpaši ārvalstu tiešos ieguldījumus (ĀTI) vai nu tieši, vai ar vispārējo aizdevumu instrumenta starpniecību, jo īpaši gadījumos, kad tiek iesaistīti ES partneri.

Saskaņā ar mandātu īpašai kreditēšanas darbībai EIB turpināja **Ziemeļrietumu Krievijā** kreditēt atlasītus vides projektus, kam termiņš beidzās 2005. gada maijā (aprīlī un maijā Sanktpēterburgā tika parakstīti divi projekti par EUR 60 miljoniem, kredītu kopējam apjomam saskaņā ar šo mandātu sasniedzot EUR 85 miljonus), un veica ievērojamu sagatavošanās darbu saistībā ar otro mandātu, kas paredzēts **Krievijai, Ukrainai, Moldāvijai un Baltkrievijai** (EUR 500 miljoni līdz 2007. gada jūlijam), ko Padome apstiprināja 2004. gada decembrī un attiecībā uz kuru ar Komisiju 2005. gada decembrī tika parakstīts garantijas nolīgums. Komisija, EIB un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības banka (ERAB) arī strādāja pie tā, lai sagatavotu trīspusēju saprašanās memorandu attiecībā uz iespējamā nākošā mandāta (2007.– 2013.) īstenošanu, kas patlaban tiek apspriests un kas paredzēts operāciju veikšanai Krievijā, Austrumeiropā, Dienvidkaukāzā[5] un Centrālāzijā[6].

Vidusjūras reģionā bankas aizdevumus saskaņā ar mandātu izsniedz, izmantojot Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu ieguldījumu un partnerības mehānismu *(FEMIP),* un tas notiek galvenokārt saskaņā ar Eiropas un Vidusjūras reģiona valstu partnerību, atbalstot attiecīgo valstu ekonomisko attīstību. EIB aizdevumi atbalsta atsevišķus ieguldījumu projektus un, izmantojot vispārējo aizdevumu mehānismu, mazākus projektus, kā arī MVU, vienlaicīgi stiprinot arī dažādu valstu finanšu nozari. Lai papildinātu atlikušo summu, kas pieejama saskaņā ar esošo mandātu (EUR 248 miljoni), 2006. gadā varētu sākt piešķirt EIB starpposma nodrošinājumu, kas dotu iespēju bankai uzturēt pienācīgu operāciju līmeni Vidusjūras valstīs, pirms stājas spēkā nākošais mandāts.

---

[5] Ukraina, Moldova, Baltkrievija, Armēnija, Azerbaidžāna, Gruzija.

[6] Kazahstāna, Kirgizstānas Republika, Tadžikistāna, Turkmēnija un Uzbekistāna.

Papildus saviem aizdevumiem saskaņā ar *EuroMed* II mandātu un pēc Padomes lūguma banka ir turpinājusi īstenot savu aizdevumu programmu, izmantojot pašu resursus, bez budžeta garantijām un saskaņā ar Vidusjūras partnerības mehānismu.

EIB pašu resursu aizdevumus saskaņā ar mandātu papildina procentu subsīdijas (aizdevumiem vides nozarē) un riska kapitāls, ko iegūst no ES budžeta avotiem un ko pārvalda banka. Operācijas tiek turpinātas saskaņā ar Atbalsta fondu tehniskajai palīdzībai *FEMIP*, kas izmanto līdzekļus, ko piešķīrusi Eiropas Komisija saskaņā ar *MEDA* (Vidusjūras reģiona un Eiropas attīstības līguma) regulu. 2005. gads bija pirmais 2004. gada vidū izveidotā *FEMIP* ieguldījumu fonda darbības gads, lai papildinātu tehniskās palīdzības fondus, galvenokārt sniedzot tehnisku palīdzību un veicot ar riska kapitālu saistītas operācijas.

Lai piešķirtu oficiālu statusu ilgtermiņa attiecībām Āfrikas valstīs, 2005. gadā starp Eiropas Investīciju banku, Eiropas Komisiju un Āfrikas Attīstības banku tika parakstīts saprašanās memorands par pastiprinātu stratēģiskās partnerības sadarbību. Lai apvienotu resursus un sekmētu sadarbību ar divpusēju attīstību veicinošām dalībvalstu finanšu iestādēm, EIB pagājušajā gadā parakstīja līgumu ar divpadsmit šādām iestādēm. Turklāt tā parakstīja nodomu protokolu ar *Agence Française de Développement* un *KfW Development Bank.*

Āzijā un Latīņamerikā banka finansē projektus, par kuriem interesējas gan Kopiena, gan attiecīgās valstis, kopā ar ES veicinātājiem līdzfinansējot tehnoloģijas nodošanu un sadarbību enerģijas un vides aizsardzības jomā. Kopš 2004. gada beigās notikušā cunami EIB atbalsts ir pieejams arī atjaunošanas pasākumu finansēšanai

Dienvidāfrikas Republikā bankas mērķis ir veicināt sekmīgu valsts pārstrukturēšanas un attīstības programmas īstenošanu. Papildus tās aizdevumu operācijām EIB sniedza pārvaldības atbalstu ES Komisijai tās riska kapitāla mehānismam.

Kopsavilkums par EIB veiktajām darbībām kopš 2001. gada ir dots pielikumā 2.3.1. tabulā.

2.3.2. Kreditēšanas darbības

Sadalījums pa valstīm un nozarēm ir dots pielikumā (skatīt 2.3.2. iedaļas a līdz e punktu).

2.3.3. Risku dalīšana

Padomes Lēmums 2000/24/EK[7], kurā izdarīti grozījumi, paredz vispārēju Kopienas garantijas nodrošinājumu 65 % aizdevumu no kopējās parakstīto aizdevumu summas. Saskaņā ar risku dalīšanas pasākumiem EIB aizdevumiem ar garantijām, kas nav valdības projektu garantijas, Kopienas garantija sedz tikai politisko risku, bet aizdevumiem ar valdības projektu garantijām Kopienas garantija sedz visus riskus. Banka var piemērot Kopienas garantiju attiecībā uz individuālu aizņēmumu tikai tad, ja projekta garantija tai nedod iespēju atgūt savus aizdevumus, un vienīgi politisku apsvērumu dēļ (saistīta/atkarīga projekta garantijas gadījumā) vai jebkādu citu apsvērumu dēļ (neatkarīga projekta gadījumā). Kopienas garantija aptver visu atlikušo aizņēmuma summu, jo praksē visi aizņēmumi tiek nodrošināti pilnā mērā,

---

[7] Padomes Lēmumā 2000/24/EK bankai izteikts aicinājums „segt komercrisku 30 % tās aizdevumu saskaņā ar šo lēmumu no garantijām, kas nav valdības garantijas, cik iespējams, pamatojoties uz katra atsevišķā reģiona mandātu. Šos procentus, kad vien iespējams, palielina, ciktāl to atļauj tirgus". 2005. gada laikā banka turpināja darbu pie risku dalīšanas, sasniedzot 30 % apmēru 25 % vietā saskaņā ar pirmo mandātu.

ievērojot vispārējo 65 % limitu, kas noteikts garantijas/[Kopienas garantijas] kopējām saistībām.

Risku dalīšana 2005. gada 31. decembrī ir norādīta 2.3.3. un 2.3.3.a tabulā – katram mandātam atsevišķi (risku dalīšanas procents attiecībā uz pirmo mandātu ir nemainīgs kopš 2001. gada beigām).

2.3.4. Sadarbība ar citām iestādēm

2005. gadā bankas darbības pievienošanās un kandidātvalstīs tika veiktas saskaņā ar ES programmu, lai palīdzētu minētajām valstīm sagatavoties dalībai, jo īpaši finansējot ieguldījumus, kuru mērķis ir integrēt šo valstu infrastruktūru ES infrastruktūrā, kā arī palīdzot MVU. Kad vien iespējams, projekti tiek līdzfinansēti sadarbībā ar citām iestādēm. Tādējādi bankas darbības ir daļa no saskaņotas pieejas, kas tiek īstenota ciešā sadarbībā ar Komisiju un, ja vajadzīgs, arī ar starptautiskajām finanšu iestādēm, kas darbojas attiecīgajās valstīs.

Banka cieši sadarbojas ar *PHARE/ISPA* programmu, ar kuru tai ir laba sadarbība, ko augstu vērtē saņēmējvalstis. Papildus bieži sniegtajai *PHARE* palīdzībai pirmsieguldījumu posmā, lai nodrošinātu nepieciešamo pētījumu un tehniskās palīdzības īstenošanu EIB projektu atbalstam, banka infrastruktūras projektu līdzfinansēšanā sadarbojas arī ar *PHARE*.

Līdzfinansējuma summas EIB finansētajos projektos ir minētas pielikumā (2.3.4/2.3.5. tabulā). Papildu projekti tika līdzfinansēti saskaņā ar bankas pirmspievienošanās fondiem, kas neietilpst šā ziņojuma darbības jomā.

2.4. Lomes/Kotonū konvenciju parakstītāji; kreditēšanas darbības

EIB aizdevumi ĀKK/AZT (Āfrikas, Karību jūras reģiona un Klusā okeāna valstīs/aizjūras zemēs un teritorijās) sasniedza EUR 537 miljonus 2005. gadā, no kuriem EUR 151 miljoni tika izsniegti no bankas pašu resursiem un EUR 386 miljoni no riska kapitāla (skatīt 2.4. tabulu).

3. KREDITĒŠANAS IETEKME UZ BUDŽETU

Kreditēšanas darbības ietekmē ES budžetu, ja tām ir paredzētas Kopienas garantijas, procentu subsīdijas vai īpaši nosacījumi, kas pielīdzināmi operācijām, kas rada risku aizdevējam.

3.1. Budžeta garantijas

Padome 2004. gada 22. decembrī nolēma piešķirt Eiropas Investīciju bankai Kopienas garantiju pret zaudējumiem sakarā ar aizdevumiem noteiktu veidu projektiem Krievijā, Ukrainā, Moldovā un Baltkrievijā (2005/48/EK). Piešķirto kredītu maksimālais apjoms ir EUR 500 miljoni, un EIB ir piešķirta ārkārtas Kopienas garantija 100 % apmērā.

Padome 2004. gada 22. decembrī nolēma grozīt Lēmumu 2000/24/EK, lai ņemtu vērā Eiropas Savienības paplašināšanos un Eiropas kaimiņattiecību politiku (2005/47/EK).

Maksimālais apjoms (EUR) katrai jomai ir šāds:

Dienvidaustrumu kaimiņvalstīm	9 185 miljoni

Vidusjūras valstīm	6 520 miljoni
Latīņamerikai un Āzijai	2 480 miljoni
Dienvidāfrikas Republikai	825 miljoni
Turcija	450 miljoni

Tādēļ kopējais maksimālais garantijas apjoms ir EUR 19 460 miljoni, un Komisijas budžets sedz 65 % no šīs summas (salīdzinājumā ar 70 % iepriekšējam mandātam). Šajā lēmumā EIB aicināta meklēt citus (komerc)garantijas avotus no tās finanšu starpniekiem, ja iespējams, un nosaka mērķa līmeni 30 % apmērā no maksimālā apjoma (salīdzinājumā ar 25 % iepriekšējam mandātam).

Šīs garantiju programmas termiņš beigsies 2007. gada 31. janvārī; to var automātiski pagarināt par sešiem mēnešiem, ja nav sasniegts aizdevumu maksimālais apjoms.

Komisijas budžets sedz 65 % no Turcijai (*TERRA* programmai) piešķirtās maksimālās EUR 600 miljonu summas, attiecībā uz kuru riska dalīšana netika lūgta.

2005. gadā (jaunā mandāta sestajā gadā) EIB parakstīja aizdevuma līgumus par kopējo summu EUR 3 618 miljonu apmērā, kredītu kopējam apjomam saskaņā ar jauno mandātu sasniedzot EUR 17 238 miljonus, kas ir 89 % no maksimālā apjoma, ar risku dalīšanu 17 % no parakstītajiem aizdevumu līgumiem.

Detalizēts apraksts par stāvokli attiecībā uz garantijām ir dots Komisijas sešu mēnešu ziņojumā par garantijām, ko sedz kopbudžets[8].

3.2. Procentu subsīdijas

Procentu subsīdijas tika piešķirtas saskaņā ar daudzām Kopienas programmām gan ES, gan ārpus tās. Pēc Padomes lūguma Komisija sagatavoja vispārējā novērtējuma ziņojumu par šo jautājumu[9]. Lielākajai daļai šo programmu īstenošanas termiņš jau ir beidzies, un tām vairs nav nekādas ietekmes uz budžeta izdevumiem. Pielikuma 3.2. tabulā ir minētas programmas, kuru īstenošana turpinās, kā arī attiecīgajos gados maksātā procentu subsīdiju summa.

3.3. Riska kapitāls

Saskaņā ar secīgām Lomes konvencijām un Kotonū nolīgumu EIB ĀKK reģionā veic riska kapitāla operācijas, kas tiek finansētas no Eiropas Attīstības fonda (EAF) budžeta. Sadalījums pa operācijām ir sniegts pielikumā (skatīt 2.4. tabulu).

---

[8] COM(2005) 699 un SEC(2005) 1769.

[9] COM (2000) 524 (2000. gada 6. septembris).